

Esti incepator?

Află mai multe despre investiții, gratuit pe Platforma Universală pentru Investitori Fluent în Finanțe!

 35+ clipuri educaționale

 20+ cursuri online

 150+ teste de cultură financiară

 150+ termeni în glosar

 Conturi demonstrative

 Calendar evenimente

 Hartă brokeri și administratori de fonduri

 Cluburi de Investitori

www.fluentinfinante.ro

E-mail fluentinfinante@bvb.ro

Tel 0372 409 846

Pentru mai multe informații accesează www.bvb.ro.

Ne găsești de asemenea pe **Facebook**, **LinkedIn**, **Twitter** și **YouTube** și poți descărca aplicațiile **BVB App** din **Apple Store** și **Play Store** pentru a fi la curent cu noutățile din piața românească de capital!

 BURSA
DE VALORI
BUCUREȘTI

Email
bvb@bvb.ro

Website
www.bvb.ro

 BURSA
DE VALORI
BUCUREȘTI În cooperare cu:

Începe acum!

www.fluentinfinante.ro

 Grupul Financiar
Banca Transilvania

 Prin noi investiți în viitor!
ESTINVEST

 intercapital
invest

 TradeVille

Fluent in Finance

Ghidul tău pentru administrarea averii
pus la dispoziția ta de **Bursa de Valori București**

Bine ai venit în lumea investițiilor!

Îți oferim acest ghid pentru a-ți îmbogăți cunoștințele în domeniul financiar care te pot ajuta atât în viața personală, cât și în cea profesională.

Acest ghid este un instrument complementar seminariilor organizate de **Bursa de Valori București (BVB)** împreună cu brokerii parteneri, în cadrul programului **Fluent în Finanțe**. Probabil ai participat deja la un astfel de seminar sau iei parte chiar acum la un astfel de eveniment.

Pentru mai multe informații despre investiții am lansat recent o Platformă Universală pentru Investitori: **Fluent în Finanțe**, disponibilă online la www.fluentinfinante.ro, cu detalii despre modul în care funcționează lumea financiară.

Am pregătit acest ghid cu mare grijă, împreună cu brokerii parteneri, iar dacă ai sugestii cu privire la modul în care îl putem îmbunătăți, anunță-ne!

Ne poți contacta oricând prin e-mail la: fluentinfinante@bvb.ro.

Cuprins

1. Cum să fii fluent în finanțe	01
2. Introducere în domeniul piețelor de capital și bursa românească ...	03
3. În ce poți investi?	09
4. Investițiile în acțiuni	14
5. Cum să devii investitor	20
6. Tranzacționarea la bursă	25
7. Chestionar: Ce fel de investitor ești?	30
8. Glosar	34

Cum să devii fluent în finanțe?

Economisirea este excesul veniturilor față de cheltuielile pe care le ai. În general, banii se economisesc în conturi de economii la bănci sau în depozite bancare. Banii sunt în siguranță, primești o dobândă mică și sunt la îndemână, putând fi accesați atunci când ai nevoie de ei (lichiditate ridicată). Totuși, un plan de economisire nu îți poate aduce un câștig ridicat pe termen lung, și luând în considerare impactul inflației, ideal este să găsești un produs de economisire care să nu reducă puterea reală de cumpărare a banilor.

Investițiile, pe de altă parte, **crează valoare în timp**. Deși valoarea unor investiții poate crește sau scădea în timp, investițiile prudente pot aduce un câștig mai mare decât conturile de economii. Prin asumarea unui nivel adecvat de risc poți avea oportunitatea de a obține câștiguri mai mari pe termen lung.

Este fundamental să iei în considerare efectele inflației asupra banilor tăi. **Inflația** este creșterea prețurilor bunurilor și serviciilor. Pe măsură ce prețurile acestora cresc, valoarea monedei scade și o persoană ajunge să nu mai poată cumpăra la fel de mult cu aceeași sumă de bani ca anul trecut.

În esență, diferența între economisire și investiție este aceea că economiile sunt doar bani puși deoparte, în timp ce **investițiile ajută banii tăi să crească într-o perioadă de timp**. O persoană își poate satisface nevoile pe termen scurt cu economiile, dar pentru satisfacerea nevoilor pe termen lung are nevoie să facă investiții. Economisirea te ajută să îți protejezi capitalul, în timp ce **investițiile te pot ajuta să obții câștiguri mai mari decât rata inflației**.

Obiectivele urmărite în general de un investitor sunt **siguranța, câștigul și lichiditatea**. Într-un scenariu ideal, aceasta înseamnă că o persoană își dorește ca investiția să fie absolut sigură (să nu piardă din capitalul investit), în timp ce generează câștiguri atractive și, totodată, oferă o lichiditate ridicată. Totuși, realitatea arată că este foarte dificil să urmărești în același timp toate aceste trei obiective. De obicei, un obiectiv îl îndepărtează pe altul. Spre exemplu, dacă o persoană își dorește câștiguri ridicate, va trebui să își asume unele riscuri, sau dacă vrea lichiditate mare, va trebui să facă un compromis în ceea ce privește câștigul. Din acest motiv, fiecare persoană are nevoie de propriul plan de investiții care să se potrivească situației sale – nevoile financiare în funcție de vârstă, în ce stadiu este cariera sa, mărimea familiei, nevoile altor membri ai familiei etc.

4 pași spre câștigarea independenței financiare

1. Cheltuiie mai puțin decât câștigi

Această recomandare poate părea evidentă, însă oamenii au dificultăți în aplicarea sa. Dacă o persoană cheltuie mai mult decât câștigă, nu va reuși să devină independentă financiar. Cu cât începi mai repede să aplici această regulă în viața ta, cu atât mai bine, dar niciodată nu este prea târziu.

2. Economisește minim 10% din veniturile tale și investește-le inteligent

Este ideal să începi să economisești cât mai devreme, când ești activ în cariera profesională, pentru a putea beneficia la pensionare de o sumă suficientă pentru un trai decent. Dacă economisești o parte din salariul lunar (ca procent) sau o sumă fixă lunară, poți acumula bani pentru viitor. Aceste sume pot fi investite utilizând diverse instrumente financiare. Cheia este să economisești/investești constant, chiar dacă este vorba de o sumă mică. Atât timp banii sunt alocați înțelept, investiția poate genera rezultate bune pe termen lung. Spre exemplu, mai jos ai un tabel care evidențiază evoluția valorii economiilor lunare, în timp și cu un randament de 6% pe an. Se presupune că investești în fiecare lună câte 50 euro, iar dobânda este calculată lunar și reinvestită (nu cheltuită).

Depunere lunară*	3 ani	5 ani	10 ani	15 ani	20 ani	25 ani
50 EUR	1.966	3.488	8.194	14.541	23.102	34.648
100 EUR	3.934	6.977	16.388	29.082	46.204	69.299
150 EUR	5.900	10.465	24.582	43.622	69.306	103.949
250 EUR	9.834	17.443	40.970	72.705	115.510	173.249

3. Creează-ți un plan de investiții și permite investițiilor tale să se multiplice

Așa cum spunea și Winston Churchill, "he who fails to plan is planning to fail" sau "a eșua să planifici, înseamnă a planifica să eșuezi". Adaptând la lumea investițiilor, pentru a-ți îndeplini obiectivele este foarte important să îți creezi un plan de investiții. Apoi, trebuie să îți urmezi planul și să îl modifici doar atunci când apar schimbări semnificative ale ipotezelor inițiale. Trebuie doar să începi!

4. Înțelege Puterea Capitalizării / Ratei Compuse de Creștere (the power of compounding)

Principiul compunerii arată ca și o sumă mică de bani, în timp, poate ajunge o investiție importantă. Astfel, dacă investești într-un activ a cărui valoare crește în timp, iar suma obținută în plus (dobânda sau orice altă formă de randament) este capitalizată și adăugată la suma investită, câștigurile viitoare vor avea un potențial mai ridicat de creștere datorită sumei tot mai mari investite.

Introducere în domeniul pietelor de capital și bursa românească

Despre Bursă

Într-o definiție simplificată, Bursa este o piață, un loc unde **se vând și se cumpără** diferite active – acțiuni, obligațiuni sau alte instrumente financiare – cu respectarea reglementărilor specifice pieței de capital.

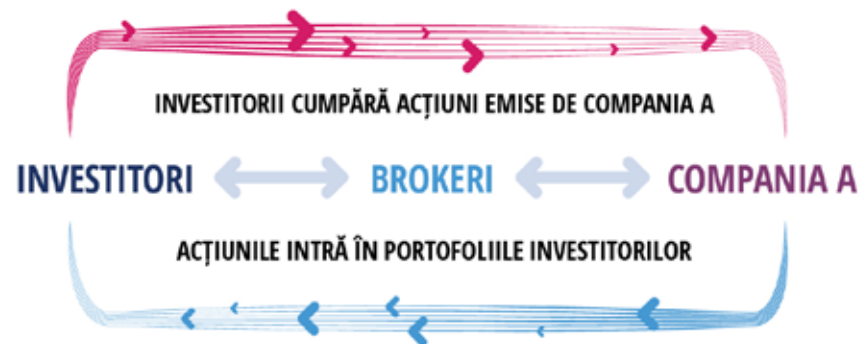
Bursa, ca operator de piață, are rolul de a **facilita fluxurile de bani între investitori** (cei care economisesc capital și vor să îl investească, „să îl înmulțească”) și **emitenții de acțiuni** (cei care au nevoie de capital pentru investiții în vederea dezvoltării afacerii lor).

Atunci când investitorul crede că o companie are potențial de dezvoltare, îi cumpără acțiunile în primul rând pentru a participa la afacere și abia apoi, în al doilea rând, pentru a le vinde mai scump după regula nescrisă a pieței de capital: “Cumpără ieftin și vinde scump!”.

Investitorii pot cumpăra astfel acțiuni nou emise, operațiune prin care firma obține capitalul necesar pentru investiții ce duc la creșterea valorii sale, sau pot cumpăra acțiuni deja existente și disponibile la tranzacționare, banii cumpărătorilor fiind direcționați către vânzătorii acțiunilor.

La Bursă, cumpărătorul **nu se întâlnește efectiv** cu vânzătorul. Tranzacția se realizează prin intermediul unui broker autorizat, denumit și intermediar sau în limbaj de specialitate “**societate de servicii de investiții financiare**” (SSIF). Astfel, clientul dă brokerului ordinul de cumpărare/vânzare, brokerul introduce ordinul în sistemul bursei unde se întâlnește cu alte ordine. Sistemul Bursei “potrivește” ordinele conform unui mecanism prestabilit și astfel are loc tranzacția. Bursa transmite apoi brokerului confirmarea realizării tranzacției, iar Depozitarului Central datele participanților pentru compensarea/decontarea tranzacției – transferul de proprietate al acțiunilor și transferul contravalorii acțiunilor, între conturile cumpărătorului și vânzătorului.

Compania A are nevoie de bani pentru achiziția unor echipamente, terenuri etc. necesare activității sale sau, poate chiar, pentru preluarea unei companii concurente. Astfel, A poate accesa un împrumut de la bancă sau poate atrage acești bani de la investitori, prin emisiune de acțiuni sau de obligațiuni către investitori

Astfel, A obține banii necesari, iar investitorii au găsit o oportunitate pentru plasarea banilor.

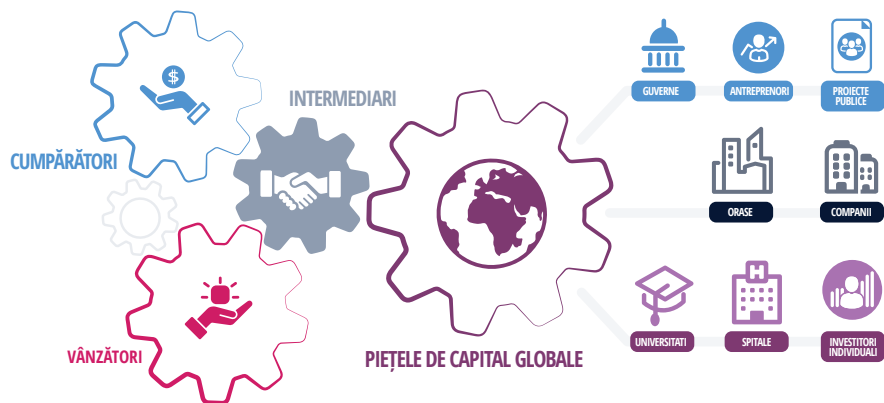
Într-o astfel de operațiune sunt implicați și consultați și brokerii, cei care asistă tranzacția și oferă consilierea necesară stabilirii unor specificații cât mai bune ale operațiunii, astfel încât aceasta să se încheie

De ce decid companiile să folosească piața de capital?

Unele companii emit acțiuni noi pentru a atrage bani de la public (de la investitori), sumele obținute fiind folosite pentru **finanțarea proiectelor de investiții și pentru a-și crește afacerea**. Banii pe care o companie îi atrage prin emisiunea de noi acțiuni intră în capitalul social. Alternativa este să atragă capitalul necesar prin împrumut de la bancă sau printr-o emisiune de obligațiuni, acestea din urmă fiind clasificate drept instrumente financiare de datorie.

Spre deosebire de instrumentele de datorie prin care sumele obținute trebuie restituite celor de la care au fost împrumutate, capitalul social reprezintă proprietatea companiei și, astfel, nu trebuie rambursat. Devenind unul dintre proprietarii sau **acționarii unei companii**, investitorul poate **beneficia de creșterea valorii companiei respective** (și implicit a acțiunilor deținute), în cazul în care compania are succes. De asemenea, el își asumă riscul ca acea companie să nu aibă succes iar valoarea investiției sale să scadă.

De cele mai multe ori o companie alege să atragă finanțări prin emisiunea de noi acțiuni oferite investitorilor și “**listarea**” la bursă. În urma procesului de listare, acțiunile companiei încep să fie tranzacționate la bursă. Aceste companii sunt numite **companii listate**. Pentru a fi admise la bursă, companiile trebuie să îndeplinească anumite condiții, cum ar fi **capitalizarea anticipată** (pe baza estimării prețului pe acțiune și a numărului de acțiuni emise) sau **procentul de acțiuni distribuite public**.

Pe lângă accesul la capitalul investitorilor, companiile folosesc piețele de capital și în alte scopuri, precum marketing, eficientizarea procesului de management și creșterea reputației

De ce decid companiile să se listeze?

- ◆ Pentru a atrage capitalul necesar pentru: creștere, extinderea operațiunilor, lansarea de noi produse, îmbunătățirea capacității de producție, finanțarea cercetărilor și dezvoltării, dezvoltarea de noi strategii de piață, plata unor datorii;
- ◆ Creșterea vizibilității, reputației, pentru promovare etc;
- ◆ Planuri de stimulare a angajaților prin acordarea de acțiuni;
- ◆ Creșterea performanței managementului;
- ◆ Determinarea valorii companiei;
- ◆ Posibilitatea accesării ulterioare de finanțări prin bursă.

Listarea la bursa de valori este un reper important în viața unei companii și este marcată la Bursa de Valori București printr-o ceremonie oficială, care marchează **debutul la tranzacționare a acțiunilor companiei**. Acest eveniment se bucură întotdeauna de o bună acoperire în mass-media, spre deosebire de împrumuturile bancare care sunt acordate în spatele ușilor închise.

A deveni o companie listată înseamnă însă mult mai mult decât marketing. Prin utilizarea piețelor de capital, companiile **dobândesc reputație și încredere din partea partenerilor**, datorită regulilor de transparență pe care compania listată se angajează să le urmărească și să le aplice. Fiecare companie listată la bursa de valori are obligația de a publica în mod constant rapoarte în legătură cu activitatea ei și, de asemenea, despre situația financiară, de regulă în fiecare trimestru (la 3 luni).

În plus, companiile listate trebuie să-și adapteze modul de organizare și comunicare potrivit unor norme specifice, cunoscute sub numele de **governanță corporativă**, și trebuie să se angajeze într-un dialog deschis cu piața - acționarii, potențialii investitori, bursa de valori și autoritățile de reglementare.

Acest nivel de transparență și responsabilitate este important pentru relațiile de business ale companiei - companiile listate trebuie să se asigure că toți **acționarii și investitorii sunt tratați în mod egal** și, prin urmare, sunt obligate să transmită informații pieței despre evenimentele care ar putea avea **efect asupra prețului unei acțiuni**.

Bursa de Valori București

Bursa de Valori București (BVB) este principala bursă din România, autorizată de către Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF). BVB administrează **o piață reglementată și un sistem alternativ de tranzacționare (ATS)** compatibil cu standardele europene. BVB are scopul de a facilita fluxurile de bani între investitori – cei care au capital și doresc să investească, și emitenți – cei care au nevoie de capital pentru investiții, în scopul de a-și dezvolta afacerea.

Piața reglementată este piața principală a BVB, unde sunt tranzacționate acțiunile unora dintre cele mai **renumite companii** dintr-o varietate de sectoare din România. Aprobarea admiterii la tranzacționare pe piața reglementată a acțiunilor unei companii este condiționată de îndeplinirea unor condiții minime cu privire la dimensiunea, vechimea și free-float-ul emitentului. Ulterior, companiile listate pe piața reglementată trebuie să se conformeze unor reguli stabilite de autoritatea de reglementare și de BVB legate de transparență, governanță corporativă etc. Pentru a fi listată pe piața reglementată, o companie trebuie să îndeplinească următoarele criterii:

- ◆ Să aibă forma juridică de societate pe acțiuni (S.A.);
- ◆ Să aibă valoarea capitalurilor proprii/capitalizare anticipată de minim 1 milion euro;
- ◆ Să aibă un free-float al capitalului de cel puțin 25% (acțiuni care să nu fie deținute de companie sau de investitori strategici)
- ◆ Să aibă un istoric al activității de cel puțin 3 ani și să fi întocmit situații financiare pentru această perioadă.

Pe lângă acțiuni, pe piața reglementată mai sunt disponibile și alte instrumente financiare, cum ar fi obligațiuni sau produse structurate, care urmează a fi descrise într-o secțiune următoare.

Piața AeRO este sistemul alternativ de tranzacționare (ATS) administrat de BVB. Este un segment de piață dedicat listării companiilor la început de drum, **start-up-uri și IMM-uri**, în vederea finanțării proiectelor acestora. Societățile listate pe AeRO pot avea o dezvoltare accelerată, iar randamentul investițional poate fi unul spectaculos. Aceste companii prezintă însă un risc investițional mai ridicat față de companiile admise la tranzacționare pe o piață reglementată. În plus, cerințele de raportare aplicabile companiilor de pe piața AeRO sunt mai puțin stringente ca pentru cele listate pe piața reglementată, însă sunt considerate adecvate pentru ca investitorii să ia decizii de investiție în cunoștință de cauză. Printr-un plasament într-un start-up sau un IMM, investitorii își pot **diversifica portofoliile** investind în active din sectoare de activitate cu **potențial ridicat de creștere** la care până acum nu au avut acces pe piața bursieră românească.

Piața RASDAQ a fost lansată în 1996, cu scopul de a facilita tranzacționarea acțiunilor emise de companii românești și distribuite populației prin programul Marii Privatizări. Pe 30 septembrie 2014, Parlamentul României a decis dizolvarea Pieței RASDAQ, care urma să funcționeze până în octombrie 2015. Companiile listate pe RASDAQ au avut posibilitatea să decidă dacă vor să promoveze pe piața reglementată a BVB sau pe AeRO, dacă îndeplinesc cerințele de admitere.

Instrumentele financiare tranzacționate la Bursa de Valori București

Instituțiile pieței de capital din România

Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) este autoritatea care supraveghează și reglementează piața financiară non-bancară, respectiv piața de capital, piața pensiilor private și piața asigurărilor.

Depozitarul Central este o instituție centrală a pieței de capital din România care asigură compensarea și decontarea tranzacțiilor cu instrumente financiare, precum și evidența registrelor societăților emitente. Astfel, Depozitarul Central facilitează transferul instrumentelor financiare (acțiuni, obligațiuni, titluri de stat etc) și al banilor între vânzatori și cumpărători și actualizează evidențele acționariatului unui număr important de companii din România.

Fondul de Compensare a Investitorilor a fost creat cu scopul compensării investitorilor în situația incapacității membrilor Fondului de a returna fondurile bănești și/sau instrumentele financiare datorate sau aparținând investitorilor, care au fost deținute în numele acestora pentru prestarea de servicii de investiții financiare sau pentru administrarea portofoliilor individuale de investiții.

În ce poți investi?

Bursa oferă o paletă largă de oportunități de investiții prin instrumente financiare tranzacționate, cele mai populare fiind acțiunile și obligațiunile. Dar piețele de capital nu înseamnă doar aceste două instrumente – poți găsi, de asemenea, oportunități alternative pentru investiții, precum fonduri închise de investiții, Exchange Traded Funds, certificate sau warranturi. De asemenea, poți investi pe piața de capital și în mod indirect, prin intermediul unor instrumente ca: fonduri mutuale, fonduri de pensii și chiar prin intermediul asigurărilor de viață. Mai jos vei găsi o scurtă prezentare generală a fiecăruia dintre aceste instrumente.

Instrumente disponibile la Bursa de Valori București

01 Acțiuni O acțiune reprezintă o cotă parte dintr-o companie. Dacă o persoană investește în acțiuni, ea devine co-proprietar al companiei emitente sau, mai simplu spus, devine acționar. Companiile vând acțiuni către public pentru a **atrage capital**, adică **banii necesari pentru investiții** și în general pentru orice demers necesar **dezvoltării afacerii**. Așadar, în termeni simpli, acțiunile oferă investitorilor dreptul de proprietate în companii în schimbul banilor pe care aceștia îi dau companiilor. Acest drept de proprietate înseamnă pentru acționari dreptul de a încasa, proporțional cu participația lor, din profiturile viitoare ale companiei distribuite ca dividende, precum și dreptul de a participa și a vota în **Adunarea Generală a Acționarilor (AGA)**, influențând pe măsura puterii lor de vot direcția de business a companiei.

Acțiunile companiilor listate sunt cumpărate și vândute zilnic pe toate bursele de valori, inclusiv pe Bursa de Valori București. Prețul acțiunii **crește sau scade** în funcție de cât sunt dispuși participanții la piață, investitorii, să plătească pentru aceasta la un moment dat.

02 Obligațiuni Obligațiunea este o formă de **împrumut** prin intermediul căreia emitentul împrumută capital pentru o perioadă determinată de timp (de obicei câțiva ani). Entitatea care se împrumută (**emitentul**) emite obligațiuni în schimbul fondurilor obținute, și oferă deținătorilor acestor titluri o dobândă fixă sau variabilă (**cupon**), plătită cu o anumită periodicitate. Fondurile împrumutate (**principalul obligațiunii**) pot fi returnate fie în câteva tranșe pe durata de viață a obligațiunilor, fie la **scadență/maturitate**. Obligațiunile pot fi emise de guverne (caz în care instrumentele sunt denumite și titluri de stat), autorități locale (obligațiuni municipale) sau companii (obligațiuni corporative).

Obligațiunile sunt ideale pentru investitorii care vor un venit **sigur și periodic**. Aceste instrumente oferă, de regulă, o dobândă mai mare decât cea practică la depozitele bancare.

Investitorii în obligațiuni pot decide să păstreze obligațiunile până la maturitate și să încaseze dobânda și principalul, sau să le vândă pe bursă înainte de termen.

03 Fonduri închise de investiții Un fond închis de investiții, spre deosebire de un fond deschis, emite un **număr fix de unități de fond**, plasate printr-o **ofertă publică inițială** sau un plasament privat. Spre deosebire de acțiunile emise de o companie, acțiunile/unitățile de fond aparținând unui fond închis de investiții oferă expunere diversificată printr-un portofoliu gestionat activ de administrator de investiții. Portofoliul se poate concentra asupra unei **industrii** specifice, unei piețe de capital dintr-o anumită **regiune geografică** sau unui **sector de activitate**. Un fond închis de investiții poate fi admis la tranzacționare, iar unitățile de fond emise pot fi tranzacționate într-un mod similar cu acțiunile. Dacă un investitor dorește să renunțe la unitățile sale dintr-un fond închis de investiții listat, acesta va trebui să le vândă pe piața de capital unui alt investitor (spre deosebire de un fond deschis de investiții, unde unitățile fondului sunt răscumpărate de către însuși administratorul fondului). În România, cele mai cunoscute fonduri închise de investiții sunt: SIF Banat Crișana, SIF Moldova, SIF Transilvania, SIF Muntenia, SIF Oltenia și Fondul Proprietatea.

04 Exchange Traded Funds (ETF) ETF-urile sunt titluri de participare la un fond de investiții listat la bursă și se tranzacționează similar acțiunilor. Un ETF oferă investitorilor expunere pe un **coș diversificat de acțiuni** sau **alte instrumente financiare**. ETF-urile pot urmări performanța **unui indice** care poate fi de acțiuni **blue chip**, **unul regional** sau un **indice de sector**, dar și orice altă combinație. ETF-urile sunt tranzacționate precum orice altă acțiune, prețurile lor înregistrând **variații zilnice pe piață**, în funcție de cerere și ofertă. Aceste instrumente pot fi utilizate de investitori drept un instrument de **hedging** (instrument de acoperire a riscului împotriva fluctuațiilor nefavorabile de preț) sau unul de investiție. La Bursa de Valori București în prezent se tranzacționează un ETF care oferă expunere pe **indicele BET**.

05 Certificatele Certificatele sunt **instrumente financiare hibrid**, din categoria produselor structurate, care reprezintă obligații financiare ("o datorie") ale unui emitent față de deținătorul instrumentului. Certificatele au o componentă derivată care modifică profilul de risc și câștig. Certificatele depind de **un activ suport**, care poate fi un alt instrument financiar, precum o acțiune, un indice bursier, o rată de schimb, o dobândă, o marfă, un coș sau combinații de astfel de instrumente financiare. Certificatele sunt, de regulă, tranzacționate de investitorii mai experimentați.

06 Warrant-urile Warrant-urile sunt instrumente emise de instituții financiare și create pe baza altor instrumente sau active, ca de exemplu **o acțiune, un indice bursier, un cos de acțiuni, o marfă**, acestea purtând denumirea generic **de activ suport**. Odată ce un investitor cumpără un warrant, acest instrument îi oferă titularului, dreptul (dar nu și obligația) de a cumpăra sau de a vinde activul suport la un anumit preț. Acest preț se numește **„preț de exercitare”**. Warrant-urile se tranzacționează la fel ca acțiunile. De cele mai multe ori warrant-urile se emit cu o anumită maturitate, de până la un an, dar există posibilitatea ca emitentul să stabilească și maturități mai lungi.

Modalități de investiții indirecte la Bursa de Valori București

01 Fonduri mutuale (fonduri deschise de investiții) – Un fond mutual este un fond gestionat de **profioniști** (societate de administrare a investițiilor – SAI), menit să atragă bani de la o **multitudine de investitori** pentru a fi investiți în acțiuni, obligațiuni, instrumente ale pieței monetare și alte active similare. O parte din acestea pot fi instrumente financiare listate la BVB, astfel că deținătorul unor unități de fond investește indirect și pe piața de capital.

Un fond “deschis” de investiții poate emite sau răscumpăra unități de fond în mod continuu, în funcție de solicitările investitorilor. Investiția într-un fond mutual se realizează prin achiziționarea de **unități de fond direct de la fond**. Lichidarea investiției se face tot printr-o tranzacție direct cu fondul. Valoarea unei unități de fond variază în funcție de valoarea activelor fondului și se calculează zilnic. Un fond mutual oferă investitorilor o **modalitate simplă** și cu **costuri reduse** de a-și investi banii și de a obține un **portofoliu diversificat** și specializat pe anumite tipuri de instrumente financiare, sau anumite domenii, în funcție de caracteristicile fondului.

Investitorii nu au nevoie de o sumă mare de bani pentru a intra într-un fond deschis de investiții, ceea ce face ca fondul să fie foarte accesibil.

02 Fondurile de pensii – Fondul de pensii este un fond înființat pentru a facilita, organiza și investi banii cu care angajatorul și angajatul contribuie pentru constituirea pensiei private, care **suplimentează pensia acordată de sistemul public de pensii**. Fondul de pensii privat este menit să genereze o creștere stabilă **pe termen lung** și să asigure un venit suplimentar la pensionare.

În sistemul public de pensii, statul colectează contribuțiile de la angajați și distribuie banii către pensionarii deja existenți. Statisticile privind demografia arată că numărul de contribuitori scade, în timp ce numărul de pensionari este în creștere. Soluția acestei dileme a luat forma **sistemului de pensii private**, care permite fiecărei persoane active să pună bani deoparte prin intermediul unui fond, administrat profesionist, pentru perioada pensionării. Sistemul de pensii private a fost înființat în România în anul 2007, bazat pe modelul testat și recomandat de Banca Mondială – sistemul de pensii private pe piloni. Astfel, **Pilonului I** reprezentat de pensia publică de stat i s-au adăugat **Pilonul II (obligatoriu)** și **Pilonul III (facultativ)**.

Pilonul II, denumit și „**pensia administrată privat**” sau „**pensie privată obligatorie**”, a fost creat prin redirecționarea de către stat a unei părți a contribuției de asigurări sociale către fondurile de pensii. Contribuțiile sunt obligatorii pentru persoanele de până în 35 ani și opționale pentru cele cu vârsta cuprinsă între 35 și 45 de ani. Banii se strâng în **conturi individuale** – separat pentru fiecare persoană – și sunt investiți pentru a genera un venit suplimentar în completarea pensiei de stat. Fondurile de pensii sunt administrate de societăți de administrare care investesc sumele acumulate și care informează beneficiarii cu privire la situația conturilor lor.

Pilonul III reprezintă sistemul de **pensii facultative**, administrate de companii **private**, la care aderarea este **facultativă**. Ca și în cazul Pilonului II, sumele se acumulează în conturi individuale și se administrează de societăți de administrare. Oricine poate contribui în sistem cu până la 15% din veniturile brute realizate lunar. Pentru a putea beneficia de o pensie facultativă, fiecare participant trebuie să aibă cel puțin 90 de contribuții lunare la fond, o vârstă de cel puțin 60 de ani și o sumă minimă acumulată.

03 Asigurări de viață – Numite generic “asigurări de viață”, aceste investiții au obiective diverse, care pot fi combinate. Ele oferă **protecție**, ajutând familia beneficiarului să își păstreze nivelul de trai în cazul unor evenimente neprevăzute. Deseori, companiile de asigurări adaugă componente de **economisire**, **investiții** sau de **sănătate**, astfel încât produsele de asigurare să se plieze cât mai bine pe interesele asiguratului.

Spre exemplu: În cazul unei asigurări de viață clasice, asiguratul plătește o primă de asigurare, iar în schimbul acelei prime compania de asigurări se obligă să plătească urmașilor asiguratului o sumă de bani în cazul decesului persoanei asigurate.

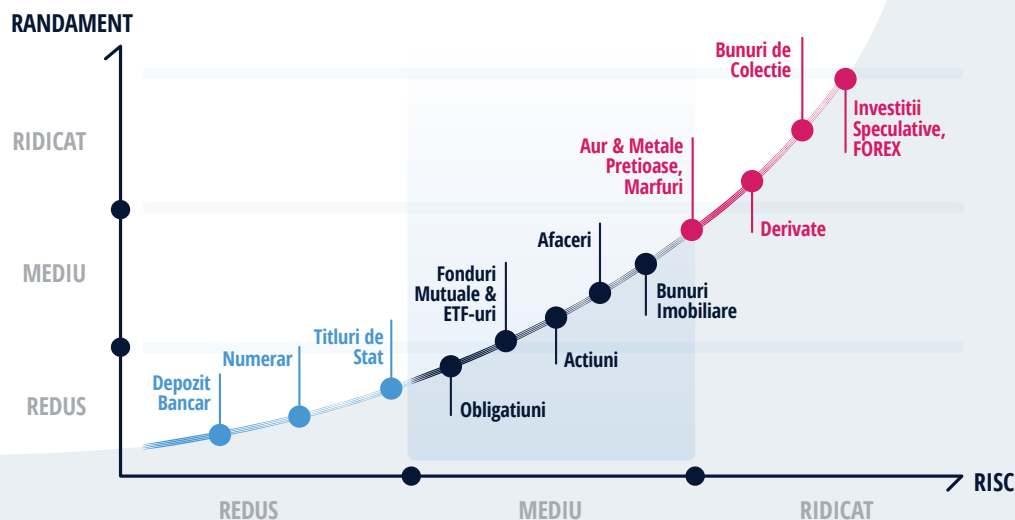
Un alt exemplu de asigurare de viață este cel al asigurării de viață cu acumulare de capital. În acest caz, o parte din prima plătită acoperă **componenta de protecție** (ca și în cazul unei asigurări clasice de viață) în timp ce o altă parte este investită de compania de asigurări și plătită clientului la finalul perioadei contractuale sau chiar înainte, împreună cu o parte din profitul obținut.

Niciodată nu este prea devreme să începi să îți creezi un plan de asigurare. Poți începe chiar de la vârsta de 18 ani și trebuie să ai în vedere că importanța unei asigurări de viață crește odată ce ai copii sau alte persoane care depind de tine.

Atenție! Când analizezi în ce instrumente financiare ar trebui să investești, este foarte important de înțeles că fiecare tip de instrument implică diferite corelații risc - randament. Astfel, trebuie să alegi instrumentele după ce îți analizezi profilul de investitor, cel mai indicat cu ajutorul unui intermediar.

Cu cât este mai mare potențialul de câștig, cu atât crește și riscul. În privința acțiunilor, prețul acestora poate fi afectat de diverși factori, printre care performanța companiei, performanța bursei per ansamblu și întregul climat economic. Riscul poate fi diminuat printr-o planificare atentă, existând strategii pentru reducerea și administrarea riscului prin diversificare.

CORELAȚIA RISC - RANDAMENT

Notă: Este important de menționat că există diferite tipuri de grafice care prezintă corelația dintre risc și randament, care iau în considerare diferiți factori. Graficul alăturat este doar indicativ, nivelul de risc pentru fiecare tip de instrument financiar fiind determinat luând în considerare mai mulți factori, specifici fiecărei clase de active.

04

Investitiile în acțiuni

Înțelegerea piețelor și a finanțării prin intermediul bursei

De obicei, economiile personale ale unui antreprenor și, dacă este necesar, contribuțiile de la prieteni/rude sunt sursa de finanțare pentru începerea unei afaceri noi. Pentru un proiect mare însă, întrucât necesarul de finanțare este mai semnificativ, companiile vor avea nevoie de credite sau de alte surse de finanțare. Astfel, atragerea de capitaluri este unul dintre cele mai importante aspecte legate de înființarea sau extinderea unei **afaceri la scară largă**. Acest proces implică atragerea de fonduri de la investitori din întreaga țară și nu numai, prin vânzarea de acțiuni ale companiei pentru prima dată, urmată de listarea la bursă. Procesul este numit **Ofertă Publică Inițială** sau **IPO**, un termen cu care s-ar putea să fii deja familiarizat.

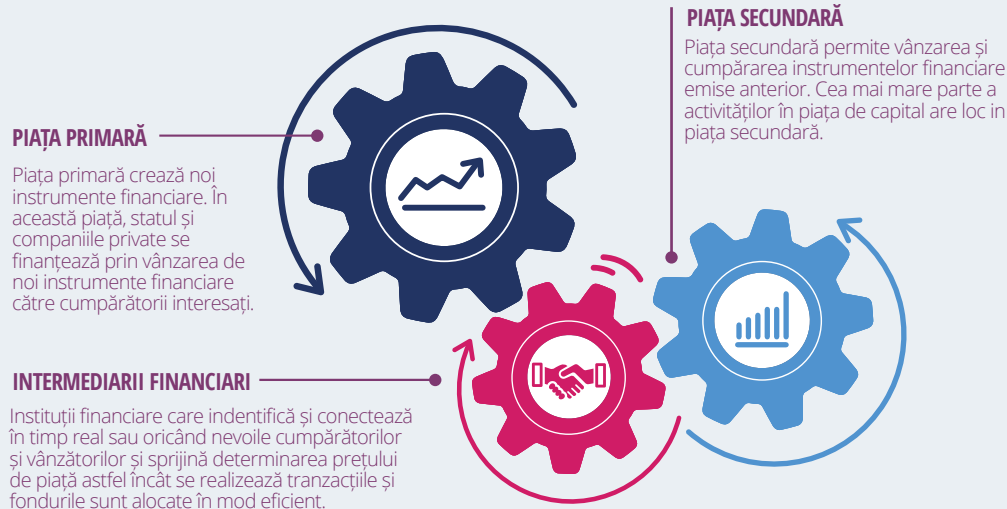
Pentru aceasta, compania trebuie să invite investitorii să subscrie acțiuni printr-un document de ofertă numit **prospect**, care include detalii complete despre istoricul companiei, proiectele sale, modelul său de afacere, estimările privind profitabilitatea etc. Investitorii care consideră convingătoare această oportunitate de investiție pot subscrie în **oferta publică**, iar după alocarea acțiunilor devin acționari al companiei. Secțiunea pieței de capital prin care companiile atrag bani de la investitori este numită **piață primară**.

Este de reținut faptul că după ce ai devenit acționar într-o companie listată și dorești să îți modifice strategia de investiție, poți vinde acțiunile deținute altor acționari sau unor noi investitori prin intermediul bursei. Astfel de tranzacții nu reduc capitalul unei companii. Bursele aduc la un loc astfel de vânzători și cumpărători prin intermediul brokerilor și facilitează tranzacționarea. Secțiunea pieței de capital în care se tranzacționează acțiuni **deja emise** este cunoscută sub numele de **piață secundară**.

Nu trebuie neapărat să cumperi acțiuni la o companie în cadrul unei oferte publice inițiale. Oricând poți cumpăra acțiuni la orice companie listată la bursă.

Ca acționar, ești co-proprietar al companiei și îndreptățit să beneficiezi de toate drepturile de proprietate, inclusiv de **dividend**: profitul distribuit de companie proprietarilor. În decursul anilor, dacă o companie are rezultate financiare bune, alți investitori vor dori să devină proprietari ai unei astfel de companii prin cumpărarea acțiunilor companiei. **Rezultatele bune** ale companiei emittente (profitabilitate în creștere, dividende) duc la creșterea cererii pentru aceste acțiuni, care poate duce la **creșterea prețului acțiunilor**.

Astfel, ai oportunitatea să vinzi acțiunile tale la un preț mai mare decât cel la care le-ai cumpărat. În acest mod îți poți crește averea, bineînțeles dacă ai făcut alegerea bună încă de la început atunci când ai cumpărat acțiuni la compania potrivită. Reversul este la fel de valabil! Din acest motiv este important ca un investitor să fie informat atunci când face o alegere.

De ce să investești în acțiuni?

1. Acțiunile sunt o investiție lichidă

În afara performanței potențiale consistente, există și alte motive pentru care acțiunile sunt o opțiune atractivă de investiții. Ele sunt o **investiție lichidă**. Vânzarea unei proprietăți imobiliare poate dura câteva luni, iar costurile unei astfel de tranzacții pot fi considerabile, cu atât mai mult cu cât se dorește lichidarea rapidă a activului respectiv. În schimb, vânzarea unei acțiuni durează doar **câteva secunde**, cu costuri minime, fiind mult mai ușor de găsit o contraparte prin intermediul bursei de valori. În plus, acționarii pot alege **să vândă toate acțiunile** pe care le au la o companie sau doar o parte din acestea. O astfel de opțiune nu este valabilă în cazul unei proprietăți.

2. Este ușor să determini prețul acțiunilor

Un alt avantaj al acțiunilor este că valoarea reală a unei astfel de investiții poate fi stabilită cu ușurință. Este simplu deoarece poți vedea **zilnic evoluția acțiunilor** în ziare sau online.

3. Diversificare

Crearea unui **“coș de acțiuni”** (un portofoliu de acțiuni) îți permite să investești în **diverse sectoare** ale economiei, minimizând astfel eventualele pierderi pe unul dintre sectoarele care poate înregistrează o evoluție mai slabă într-o anumită perioadă. Dacă un sector scade, altul poate crește. De asemenea, companii din aceeași industrie pot evolua în mod diferit, fiecare având particularitățile ei, fiind într-un anumit stadiu de dezvoltare, având un anumit mix de clienți sau produse etc. Acesta este unul dintre principalele motive pentru care un portofoliu **bine echilibrat** de acțiuni surclasează invariabil multe alte tipuri de investiții.

4. Randament și dividende

Principalul motiv prin care poți obține profit din investiția în acțiuni este **creșterea prețului** de piață în timp. În plus, poți beneficia de **dividendele plătite acționarilor** din profiturile înregistrate de companie, fie în bani sau în acțiuni nou emise (gratuite). Este o modalitate prin care **acționarii sunt recompensați** ca proprietari ai companiei. De regulă, dividendele sunt plătite o dată pe an, în funcție de politica pe care o are compania cu privire la distribuirea profitului și de necesarul de finanțare. Nivelul dividendului poate varia dacă firma vrea să se dezvolte, caz în care rata de distribuție a dividendelor ar putea fi mai mică. Spre comparație, o companie matură ar putea opta pentru o rată mai mare de distribuție.

5. Este mai ușor decât crezi

Investiția în acțiuni este un proces simplu – milioane de oameni fac acest lucru în toată lumea! Investiția în acțiuni necesită serviciile unui intermediar sau broker (așa cum plasarea fondurilor tale în depozite necesită serviciile unei bănci). Poți contacta oricând un broker, telefonic sau pe e-mail. Datele acestora sunt disponibile pe site-ul www.bvb.ro, Secțiunea Intermediari.

Ce influențează prețurile acțiunilor?

Prețurile acțiunilor sunt diferite de la o companie la alta, ca ordin de mărime. Acțiunea unei companii poate costa 30 bani, în timp ce prețul acțiunii unei alte companii poate fi 250 lei. Crezi că este mai bine să cumperi acțiuni la cea de a doua companie, pentru ca este mai valoroasă? **Nu neapărat!** O greșeala comună este perceperea valorii unei companii ca fiind proporțională cu prețul acțiunii companiei respective. **Prețul unei acțiuni**, la un moment dat, depinde de **valoarea companiei**, și în egală măsură, de numărul de acțiuni pe care compania respectivă le-a emis.

Important de reținut

$$\text{Capitalizarea bursieră a unei companii} = \text{Preț de piață} \times \text{Număr de acțiuni emise}$$

Astfel, dacă o companie se tranzacționează **la 30 bani pe acțiune**, iar aceasta a emis 5 **miliarde de acțiuni**, atunci capitalizarea bursieră sau valoarea de piață a companiei este de **1,5 miliarde lei**. Într-un alt exemplu, o companie care se tranzacționează la **250 lei pe acțiune** și are **5 milioane de acțiuni** emise are o capitalizare bursieră de **1,25 miliarde lei**, deci o valoare de piață mai mică, deși prețul pe acțiune este cu mult mai mare decât în primul caz. În concluzie, valoarea unei companii este determinată de valoarea de piață a acesteia.

Cum evoluează prețul acțiunilor? După ce acțiunile companiei încep să se tranzacționeze la bursă, valoarea companiei se modifică în funcție de fluctuația prețului pe acțiune. Pe măsură ce investitorii obțin informații noi despre companie, ei decid cât de mult sunt dispuși să plătească pentru o acțiune. Întocmai ca prețul unui produs sau serviciu, prețul acțiunii este determinat de **cerere și ofertă**. Cererea este creată de cei care vor să cumpere acțiuni de la investitorii care le dețin deja. De cealaltă parte avem oferta, reprezentată de deținătorii de acțiuni care sunt dispuși să le vândă la un anumit preț. Evident, cu cât interesul pentru o acțiune este mai mare, cu atât cererea va fi mai mare, iar acest lucru va duce la o creștere a prețului, în contextul în care oferta va fi mereu limitată la numărul de acțiuni emise și aflate în circulație.

Este important să înțelegem că diferite evenimente pot determina cumpărătorii și vânzătorii să miște prețul în sus sau în jos, de exemplu evenimente care au loc la nivel global, la nivel de industrie, creșterea veniturilor sau a cheltuielilor companiei, lansarea de noi produse, schimbări în management sau schimbări ale legislației. **Factorii care pot influența prețul** pot fi împărțiți astfel:

- ◆ context economic și politic național sau internațional
- ◆ perspectiva generală a economiei și trendul piețelor de capital
- ◆ noutăți despre companie, precum semnarea de noi contracte, intrarea pe noi piețe, investiții, schimbări în management, schimbări în structura acționariatului, rezultate financiare etc.
- ◆ estimările analiștilor incluse în rapoartele de analiză
- ◆ sentimentul general al investitorilor și psihologia pieței.

Este important să fii cât mai bine informat. În timp ce investitorii decid dacă o acțiune merită cumpărată prin examinarea **“sănătății” financiare a companiei**, la fel de important este să urmărească **știrile și evenimentele** care pot influența prețul acțiunilor prin efectul lor asupra ofertei și a cererii.

Monitorizarea prețurilor

Poți verifica **prețurile zilnice** ale acțiunilor online, chiar pe site-ul BVB (www.bvb.ro). De regulă, vor fi menționate următoarele prețuri:

- ◆ **Prețul de închidere** (sau de referință), care este ultimul preț înregistrat în ședința precedentă și cel față de care se calculează variația pentru ziua curentă.
- ◆ **Prețul curent**, care este ultimul preț de tranzacționare înregistrat în piață.
- ◆ **Cel mai mare preț al zilei**, adică cel mai mare preț plătit pentru acțiunea respectivă în timpul ședinței de tranzacționare.
- ◆ **Cel mai mic preț al zilei**, adică cel mai mic preț plătit pentru acțiunea respectivă în timpul ședinței de tranzacționare.
- ◆ **Variația prețului**, comparativ cu ultimul preț înregistrat de acțiunea respectivă la finalul precedentei zile de tranzacționare. Semnele (+) și (-) asociate variației prețului arată dacă o acțiune a crescut sau a scăzut față de prețul de la închiderea zilei precedente. Dacă nu este evidențiat în niciun alt fel, înseamnă că prețul a stagnat la nivelul prețului de referință.

Analiza Fundamentală și Analiza Tehnică

Există două modalități distincte, dar în același timp complementare, de a analiza o companie listată - **analiza fundamentală și analiza tehnică**. Cele două instrumente sunt privite ca metode opuse de evaluare a unei oportunități de investiție, însă alte abordări propun îmbinarea celor două, astfel încât prin analiza fundamentală să se decidă în ce este investit capitalul, iar prin cea tehnică să se identifice momentul oportun în piață pentru a cumpăra instrumentele financiare vizate.

Conform **analizei fundamentale**, valoarea de piață a unei companii nu corespunde întotdeauna cu **valoarea “adevărată”** sau intrinsecă a acesteia și prin urmare este foarte important de luat în calcul întregul spectru de informații disponibile despre compania în care vrem să investim. Analiza fundamentală ajută la fundamentarea unei concluzii valide privind **valoarea reală a acțiunii și a potențialului de creștere a acesteia**, precum și la selectarea acelor acțiuni care se tranzacționează la un preț de piață mai mic decât valoarea reală. Astfel, în timp prețul va tinde să ajungă la valoarea reală, dacă estimările inițiale au fost corecte. Pe de altă parte, dacă valoarea determinată prin aplicarea analizei fundamentale este mai mică decât prețul din piață al acțiunii respective, înseamnă ca acțiunea companiei este **supraevaluată** în piață și investitorii vor renunța la a o cumpăra. Sau dacă exista deja în portofoliu, o pot vinde.

Analiza fundamentală pornește de la situația financiară a unei companii și a sectorului în care aceasta activează, lucrând cu rapoartele financiare ale companiei, publicate trimestrial. Se evaluează managementul, produsele companiei, mediul concurențial al acesteia, politica de dividend. Se iau în considerare și **factori externi cu impact semnificativ**, cum ar fi evoluția economiei în ansamblu, impactul politic, reglementările și trendurile industriei. Toate aceste informații sunt înglobate în modele financiare care calculează valoarea reală a companiei, implicit a prețului pe acțiune, care se compară cu valoarea de piață curentă pentru a determina dacă acea companie este **sub-** sau **supraevaluată** și dacă merită cumpărată sau menținută în portofoliu.

Într-o abordare diferită, **analiza tehnică** pornește de la premisa că prețul din piață al unei acțiuni la un anumit moment dat include **toate informațiile financiare și nefinanciare disponibile** despre compania respectivă. În acest caz singurul preț corect la momentul respectiv este cel de pe bursă. Printr-o astfel de abordare, analiza tehnică se bazează pe fluctuațiile din piață și încearcă să surprindă rolul factorului psihologic în modul de funcționare al pieței. Sub influențe de ordin psihologic, cum ar fi **optimismul sau pesimismul investitorilor**, prețurile pe o piață liberă, competitivă, tind să formeze trenduri și tipare care alternează, dar tind să se repete. Aceste trenduri și tipare de preț stau la baza studiului prețurilor și al realizării prognozelor de evoluție în cadrul analizei tehnice. De altfel, motto-ul analizei tehnice este că istoria, dacă nu se repetă întocmai, în mod cert se aseamănă.

Când analizăm tehnic o acțiune pe piață, luăm în calcul **trendurile trecute și prezente, momentumul** (sau elanul trendului actual), **sentimentul pieței** (sau gradul de optimism/pesimism al investitorilor). Sunt urmărite și datele statistice legate atât **de preț**, cât și **de volumul de tranzacționare**.

05

Cum să devii investitor

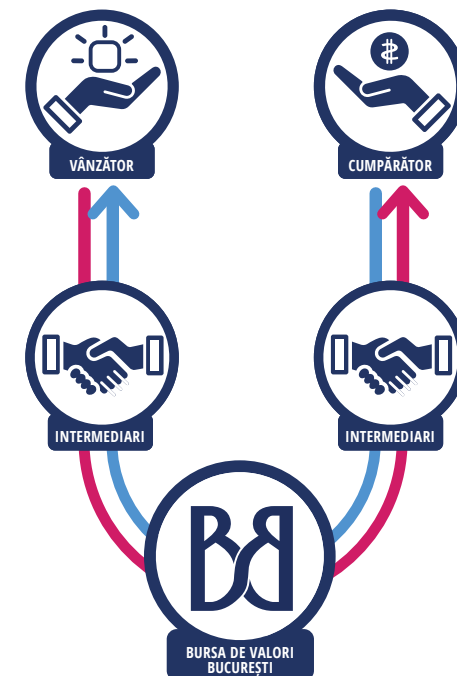

Să o luăm cu începutul: selectarea unui broker

Tranzacțiile au loc între cumpărători și vânzători, prin sistemul de tranzacționare al bursei de valori. Pentru a tranzacționa, investitorii trebuie să **deschidă un cont** la o entitate specializată, un intermediar sau societate de servicii de investiții financiare (SSIF), denumită și **societate de brokeraj**. Intermediarul va fi legătura între tine și bursa de valori, iar acesta este indispensabil pentru buna funcționare a piețelor de capital.

Primul pas este să accesezi website-ul BVB (www.bvb.ro), secțiunea „**Intermediari**”, și să analizezi lista cu brokerii autorizați să tranzacționeze la Bursa de Valori București. După ce ai ales o anumită companie de brokeraj, poți lua legătura cu ei prin telefon sau e-mail (adresa fiind disponibilă pe website) și să discuți despre procedura de deschidere a unui cont și a eventualelor condiții. Unii brokeri impun o **sumă minimă de deschidere de cont**, care poate fi de 500, 1.000 lei sau mai mult.

Deschiderea unui cont de tranzacționare este asemănătoare cu deschiderea unui cont bancar. Pentru a deschide un cont la un intermediar va trebui mai întâi să-i furnizezi o **copie a actului tău de identitate și să semnezi contractul de intermediere** precum și cererea de deschidere de cont. În plus, intermediarul tău îți va cere să completezi **un chestionar** care îi va permite să îți creeze un **profil de investiții**, să identifice toleranța ta față de risc, experiența în domeniul investițiilor – toate acestea fiind informații cheie despre orice investitor.

Pentru a putea efectua primele cumpărări, contul de tranzacționare trebuie mai întâi alimentat cu bani pentru a acoperi aceste achiziții de instrumente financiare. Contul poate fi, de asemenea, creditat cu instrumente financiare primite în cadrul **programului de privatizare în masă (PPM)**, moștenite sau transferate de la un alt intermediar. Odată ce banii sau instrumentele financiare sunt transferate în cont, investitorul poate cumpăra sau vinde instrumente financiare, urmărind astfel obiectivele sale de investiții.

Pentru a efectua tranzacții, investitorii pot plasa ordine de tranzacționare prin **intermediul angajaților intermediarului** sau direct prin utilizarea **platformelor de tranzacționare online** oferite de către intermediari. În primul caz, ordinele se transmit de către investitori departamentului de tranzacționare al intermediarului, mai exact către agenții de bursă, care introduce ordinele în sistemul de tranzacționare în timpul ședinței de tranzacționare. Prețul unui anumit instrument financiar este determinat în sistemul de tranzacționare prin **confruntarea cererii și ofertei**, în orice moment în timpul sesiunii de tranzacționare. În al doilea caz, ordinele sunt plasate de investitori direct prin utilizarea unor platforme de tranzacționare online, care în prezent sunt oferite de un număr mare de intermediari. Platforma de tranzacționare online va oferi instant accesul în sistemul de tranzacționare și **datele de piață necesare investitorilor** (referitoare la prețuri, volume, etc).

ATENȚIE la apelurile primite de la false firme de intermediere care promit câștiguri rapide și consistente prin tranzacționarea unor instrumente financiare riscante. Pentru siguranța investițiilor tale, este recomandat să verifici dacă intermediarul pe care l-ai contactat este înregistrat în Registrul Autorității de Supraveghere Financiară (ASF). Autoritatea de Supraveghere Financiară este autoritatea care supraveghează și reglementează piața financiară non-bancară din România, respectiv piața de capital, sistemul de pensii private și piața asigurărilor. Lista intermediarilor autorizați de ASF poate fi accesată pe site-ul instituției (www.asfomania.ro) sau pe site-ul Bursei de Valori București (www.bvb.ro), în secțiunea "Intermediari".

Obiectivele tale

Oricine poate deveni investitor! Procedul deschiderii unui cont de tranzacționare este la fel de simplu ca deschiderea unui cont bancar. În plus, brokerul tău te poate asista în toate etapele descrise mai jos.

Fiecare investiție trebuie să fie însoțită de două activități adiționale: **stabilirea strategiei de plasament și analiza caracteristicilor pieței** și instrumentelor utilizate pentru a investi. Pentru a stabili strategia de investiții pe piața de capital, trebuie luate în calcul, printre altele:

- ◆ Obiectivele tale
- ◆ Orizontul de timp avut în vedere pentru a investi
- ◆ Nivelul de lichiditate dorit și alte restricții
- ◆ Nivelul maxim de risc acceptat.

Odată elaborată strategia de investiții, următorul pas este selectarea instrumentelor financiare care vor fi incluse în portofoliu, combinate în scopul de a îndeplini criteriile menționate în strategie. Selecția presupune o analiză a companiilor și a diferitelor instrumente financiare, a performanței financiare din ultimii ani, în vederea identificării tendințelor viitoare de dezvoltare.

Câteva aspecte de luat în considerare înainte de a lua decizia de a investi

Gestionarea finanțelor reprezintă una dintre cele mai importante decizii ale tale. Astfel, ia-ți un răgaz și planifică atent acest proces. Este esențial să îți crezi un plan de investiții pe care să-l respecti și să-l modifichi doar atunci când există schimbări majore a ipotezelor inițiale.

1. Diversificarea

În determinarea **alocării activelor** (procentajele din portofoliul total care vor fi alocate pentru diverse tipuri de active), diversificarea reprezintă o necesitate. Cel mai bun mod de a gestiona riscul este să-ți diversifici investițiile în **diferite produse de investiții**. Dacă acțiunile sunt singurele investiții disponibile, poți reduce riscul prin diversificarea între diferite companii și sectoare. Neavând **"toate ouăle în același coș"**, vei minimiza riscurile care apar în timpul diferitelor stagii ale ciclului economic.

2. Selectarea unui orizont de timp

Este dificil să câștigi bani peste noapte investind la bursă, astfel că este important să iei decizia corectă cu privire la orizontul de timp al investiției tale. Tipul de abordare depinde de intervalul de **timp stabilit**, astfel că poți fi investitor pe **termen scurt, mediu sau lung**. În general investitorii pe termen lung (de exemplu 3-5 ani) obțin cele mai bune rezultate.

În cazul investitorilor pe termen scurt, riscurile sunt mult mai mari, iar sincronizarea este importantă întrucât trebuie să monitorizeze în permanență evoluția prețurilor pentru a identifica oportunități de tranzacționare avantajoase.

3. Selecția titlurilor din portofoliu

Cu ajutorul unui consultant sau intermediar poți învăța prin ce metode să alegi **în ce să investești**. Poți utiliza următoarele surse pentru a obține informații:

- ◆ Site-urile intermediarilor și rapoarte de analiză,
- ◆ Ziare și reviste de afaceri,
- ◆ Programele de afaceri la TV și radio.

Atunci când te gândești să cumperi acțiuni, este bine să **analizezi** companiile vizate. Îți recomandăm să **discuți cu intermediarul** sau consilierul și/sau să citești **materialele de analiză** puse la dispoziție de intermediar care îți pot oferi o bună înțelegere asupra activităților societăților și a situației financiare a acestora.

De unde obții informațiile de care ai nevoie:

SURSA

Rapoartele anuale, semestriale și trimestriale ale companiei

CE CONȚINE ȘI DE UNDE O OBȚII

Informații generale despre companie, inclusiv datele financiare auditate pentru cea mai recentă perioadă de raportare. Informații disponibile pe site-ul www.bvb.ro, în secțiunea dedicată companiei căutate.

Rapoarte analiști

Rapoartele analiștilor financiari conțin informații și date care să susțină recomandările analiștilor de a cumpăra, vinde sau păstra acțiunile unei anumite companii. Intermediarii le pun de regulă la dispoziția clienților lor.

Articole de specialitate

Diverse site-uri, publicații și agenții de știri pot furniza evoluții actualizate ale unui sector economic, respectiv ale unei companii anume.

Atenție! Sunt șanse ca tu să fii deja investitor!

Un român din 4 deține acțiuni la una dintre societățile listate la Bursa de Valori București, fără ca măcar să știe, valoarea totală a acestor acțiuni fiind de cca 350 de milioane de euro.

Cum s-a întâmplat acest lucru?

În timpul **programului de privatizare în masă (PPM)** din anii '90, toți cetățenii României cu vârste de peste 18 ani au obținut acțiuni la companiile listate la bursă. Cu toate că au fost acordate acum peste 20 de ani, aceste acțiuni pot fi încă valoroase!

Cum poți afla dacă deții acțiuni? Pur și simplu contactează **Depozitarul Central** (pentru detalii accesează www.depozitarulcentral.ro) sau un intermediar și adresează întrebarea! Există șanse ca unul dintre membrii familiei să dețină sau să fi acumulat acțiuni de-a lungul anilor. În cazul în care deții acțiuni la o companie care a **înregistrat profit** și a **distribuit dividende**, acestea pot fi încasate dacă nu s-a prescris încă acest drept. În ceea ce privește acțiunile, poți decide să le păstrezi sau să le vinzi și să utilizezi capitalul obținut cum dorești, inclusiv pentru a investi în alte instrumente financiare.

Anatomia unei tranzacții

Tranzacțiile la Bursa de Valori București se realizează printr-un sistem de tranzacționare la care intermediarii au acces direct și continuu. În timpul tranzacționării, cumpărătorul nu întâlnește de fapt vânzătorul întrucât ordinele sunt plasate prin intermediul acestor intermediari. Odată ce clientul trimite intermediarului său **ordinul de cumpărare sau de vânzare**, acesta introduce ordinul în sistemul de tranzacționare, unde întâlnește alte ordine și se pot încheia una sau mai multe tranzacții.

În timpul orelor de tranzacționare, ordinele sunt introduse în **piață în mod continuu**, schimbând astfel raportul între cerere și ofertă și determinând formarea unui nou preț. Executarea tranzacției este urmată de compensare și decontare: Bursa transmite brokerilor confirmarea realizării tranzacției, iar Depozitarului Central datele participanților pentru efectuarea transferului de proprietate al acțiunilor și a transferului contravalorii acțiunilor, între conturile cumpărătorului și vânzătorului. Instrumentele financiare sunt transferate noului proprietar (cumpărătorul) și echivalentul lor în bani este transferat în contul vânzătorului. Procesul este finalizat în termen de două zile lucrătoare (**T + 2**) de la data tranzacției. Acest lucru înseamnă că a doua zi lucrătoare după tranzacție **cumpărătorul va avea acțiunile în portofoliul său și vânzătorul va primi banii** pentru acțiunile vândute.

Efectuarea unei tranzacții și tipuri de ordine

Pentru efectuarea oricărei operațiuni de cumpărare și vânzare a acțiunilor, sunt necesare următoarele elemente:

Nume companie și simbol: Fiecare companie are un simbol de identificare. Este posibil să fi observat deja ca în articole și rapoarte simbolul este, de obicei, prezentat în paranteze, imediat după numele companiei. De exemplu, pentru Bursa de Valori București simbolul este BVB; pentru Banca Transilvania simbolul este TLV.

Număr de acțiuni: Este necesar să specifici numărul de acțiuni cumpărate sau vândute; în cazul cumpărării, trebuie să ai în vedere suma maximă pe care ești dispus să o aloci.

Tipul de ordin și prețul acțiunii: Ordin la piață, ordin limită sau ordin stop? **Ordinul la piață** intervine când clientul transmite brokerului său să cumpere sau să vândă acțiuni sau alte instrumente financiare din portofoliu la prețul pieței. Prețul la care se execută ordinul este cel mai bun preț găsit pe piață pentru ordinele de sens contrar (cel mai bun preț de cumpărare disponibil în piață pentru un ordin de vânzare și cel mai bun preț de vânzare disponibil în piață pentru un ordin de cumpărare din partea clientului). De asemenea, clientul poate da un **ordin limită**, indicând brokerului să cumpere sau să vândă doar la un preț indicat sau mai bun. **Ordinul stop** implică o situație în care clientul instrucează brokerul să cumpere sau să vândă la prețul pieței odată ce titlurile ajung la un anumit preț țintă, numit de asemenea „preț stop”. Astfel de ordine sunt plasate în mod specific cu scopul de a limita pierderile sau de a proteja câștigurile.

Valabilitatea unui ordin: Ordin “Open”, ordin “Day” sau ordin “Fill-or-Kill”? **Ordinul Day** este un ordin de a cumpăra sau vinde care expiră la sfârșitul zilei dacă nu este executat. **Ordinul Open** este un ordin de a cumpăra sau vinde un instrument financiar care rămâne în vigoare până când este anulat de client sau executat. **Un ordin Fill-or-Kill** este un ordin care pentru a fi executat necesită cumpărarea/vânzarea imediată a întregii cantități. Dacă acest ordin nu poate fi executat integral el este respins de sistem.

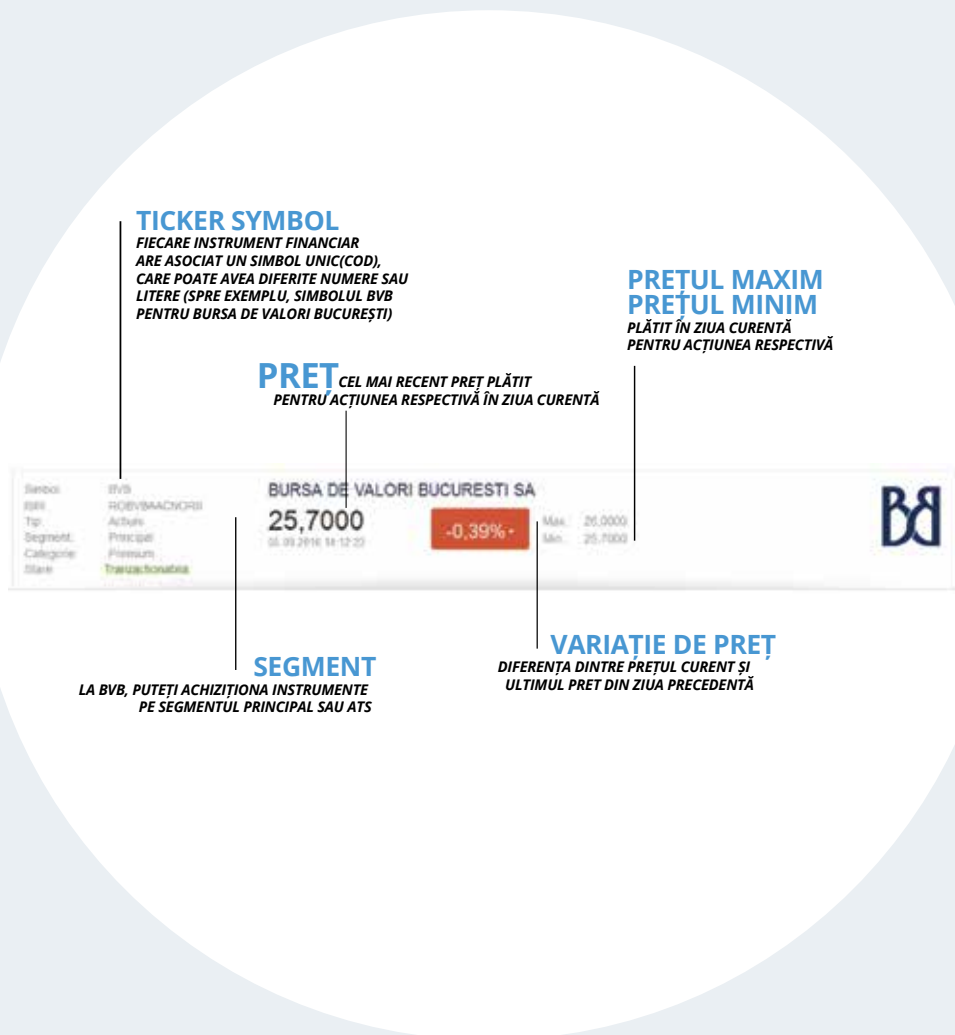
Comisionul intermediarului pentru ordinul respectiv. Pentru serviciile oferite, intermediarii percep un comision de tranzacționare, pe care trebuie să îl iei în calcul.

"Cititul" instrumentelor

Pentru investitorii actuali sau viitori, site-ul Bursei de Valori București (www.bvb.ro) poate fi o sursă pentru multe informații utile. Profilul unei companii listate de pe site-ul BVB include următoarele elemente:

Profilul unei companii listate de pe site-ul BVB include următoarele elemente:

PREȚURI

Bid/Ask	33,8800 / 34,0000	➤ Cel mai bun preț de cumpărare și cel mai bun preț vânzare
Bid/ask Vol.	4 / 581	➤ Număr de acțiuni disponibile pe partea cumpărătorilor și numărul de acțiuni pentru care sunt ordinele de vânzare
Data/ora	20.07.2015 11:35:40	➤ Data și ora la care informațiile de mai sus au fost modificate
Ultimul preț	34.0000	➤ Prețul ultimei tranzacții
Var	0.1500	➤ Variația de preț în bani între prețul curent și ultimul preț din ziua anterioară
Var (%)	0.44	➤ Variația de preț procentuală între prețul curent și ultimul preț din ziua anterioară
Preț deschidere	34.1200	➤ Prețul primei tranzacții a zilei
Preț maxim	34.4000	➤ Cel mai mare preț de tranzacționare al zilei
Preț minim	34.0000	➤ Cel mai mic preț de tranzacționare al zilei
Preț mediu	34.1000	➤ Prețul mediu de tranzacționare al zilei
Data/ora	20.07.2015 11:35:40	➤ Data și ora la care informațiile de mai sus au fost modificate
Max. 52 săptămâni	40.50000	➤ Cel mai mare preț înregistrat în precedentele 52 de săptămâni
Min. 52 săptămâni	27.7000	➤ Cel mai mic preț înregistrat în precedentele 52 săptămâni

INDICATORI BURSIERI

Capitalizare	259.771.602,30	➤ Capitalizarea companiei
PER	21.84	➤ PER, indicator de evaluare, multiplu de preț față de profitul net/acțiune.
P/BV	2.58	➤ Price-to-Book-Value, multiplu de preț/valoare contabilă.
EPS	1.55	➤ Profit net/acțiune.
DIVY	4.31	➤ Randamentul ultimului dividend plătit față de prețul acțiunii
Dividend (2015)	1.457900	➤ Valoarea dividendului în lei pentru anul indicat.

INFORMAȚII EMISIUNE

Număr total acțiuni	7.674.198	➤ Numărul total al tuturor acțiunilor emise de societate
Valoare Nominala	10.0000	➤ Valoarea la care este emisă o acțiune
Capital Social	76.741.980,00	➤ Valoarea capitalului social, corespunzător valorii nominale.
Data tranzacționare		➤ Prima zi de tranzacționare a acțiunilor la BVB.
Prospect / Memorandum		➤ Documentul de listare a companiei.

Ce fel de investitor ești?

CHESTIONAR

Administratorii de fonduri și consilierii financiari încep orice discuție cu un potențial investitor cu un chestionar pentru a determina tipul de investitor. Întrebările urmăresc să identifice orizontul de timp disponibil pentru investiții, cunoștințele de investiții și toleranța la risc. Așa cum am menționat deja, cunoașterea profilului investitorului este crucială pentru elaborarea planului de investiții. Chestionarul de mai jos te poate ajuta să îți identifiți profilul investițional. Combină scorul total răspunzând la întrebări și vezi ce tip de investitor ești.

1. Ce dorești să obții în urma unei investiții?

- 1 O investiție care nu fluctuează în valoare.
- 2 Sa păstrez valoarea investițiilor mele și să obțin venituri regulate.
- 3 Obținerea unui venit periodic cu o oarecare expunere pe creșterea capitalului.
- 4 Nu sunt îngrijorat de venituri, caut maximizarea creșterii investițiilor mele.

2. Pentru cât timp ești pregătit să păstrezi investițiile?

- 1 Doi ani sau mai puțin.
- 2 Între trei și cinci ani.
- 3 Între șase și zece ani.
- 4 Mai mult de zece ani.

3. Cum ai reacționa dacă valoarea investițiilor tale ar scădea cu 15% într-un an?

- 1 Ajutor! Scot toți banii și îi depun într-un cont de depozit bancar.
- 2 Scot o parte din bani și-i plasez utilizând o strategie "sigură" de investiții.
- 3 Aștept până când am recuperat pierderile și apoi iau în considerare alte investiții.
- 4 Nu schimb nimic și urmez strategia recomandată.
- 5 Wow! Este cu 15% mai ieftin să investesc mai mulți bani în același activ.

4. Care este disponibilitatea ta de a risca pe termen scurt în perspectiva unor profituri mai mari pe termen lung?

- 1 Scăzută.
- 2 Nu sunt sigur.
- 3 Moderată.
- 4 Ridicată.

5. Alege răspunsul cel mai adecvat pentru următoarea declarație: Sunt dispus să tolerez fluctuații de piață în perspectiva unui potențial profit mai mare.

- 1 Dezacord total.
- 2 Dezacord parțial.
- 3 Nu sunt de acord, nici în dezacord.
- 4 Sunt de acord.

6. Alege răspunsul pentru următoarea afirmație: Principala mea preocupare o constituie sentimentul de siguranță; păstrarea banilor în condiții de siguranță este mai importantă decât să câștig profituri mari.

- 1 Complet de acord.
- 2 Sunt de acord.
- 3 Nu sunt de acord, nici în dezacord.
- 4 Dezacord.

7. În legătură cu investițiile, cât de experimentat crezi că ești?

- 1 Lipsit de experiență - investițiile sunt o experiență nouă pentru mine.
- 2 Oarecum lipsit de experiență - a investi este destul de nou pentru mine.
- 3 Oarecum experimentat - dețin deja cunoștințe.
- 4 Experimentat - Cunosc factorii care fac investițiile să fluctueze.
- 5 Foarte experimentat - Îmi fac propria cercetare amplă și am o înțelegere excelentă a factorilor care afectează performanța investițiilor.

8. Cât de sigur este venitul viitor (cum ar fi de la salariu, pensie sau din alte investiții)?

- 1 Nu este sigur.
- 2 Oarecum securizat.
- 3 Destul de sigur.
- 4 Foarte sigur.

9. Cum ai descrie situația ta financiară actuală?

- 1 Grad ridicat de îndatorare (cum ar fi un credit ipotecar, carduri de credit și / sau de împrumut în marjă).
- 2 Un credit ipotecar și anumite obligații.
- 3 Un credit ipotecar rezonabil, dar nici o altă datorie.
- 4 Fără credit ipotecar, dar alte câteva obligații (cum ar fi datoriile în contul cardului de credit, taxe de școlarizare).
- 5 Complet fără datorii.

Acum adună scorurile pentru toate răspunsurile și verifică punctajul total pentru a vedea la ce categorie de investitor te încadrezi.

Un investitor ar trebui să aleagă un produs de investiții care corespunde obiectivelor sale și sumei de bani pe care o are la dispoziție, dar și toleranței sale față de risc. Toate investițiile presupun un anumit grad de risc. Acest chestionar nu este suficient pentru a determina strategia ta de investiții, îți recomandăm să obții și **opinia unui profesionist**.

TIP DE INVESTITOR Rezultat

PROFIL DE RISC

Defensiv

Vizează protejarea capitalului
Nivel de risc foarte scăzut
Scor total: 9-11

Obiectivul investițional principal este acela de a păstra capitalul sau valoarea principalului investit. Vrei să obții un flux de venituri previzibil din activele tale. Astfel, găsești mai potrivit să investești în produse cu scadențe fixe și rentabilitate prestabilită. Creșterea capitalului este de o importanță secundară. Ești dispus să îți asumi riscuri limitate cu activele tale, de obicei, într-un orizont de timp scurt investițional.

PROFIL DE RISC

Conservativ

Vizează creșterea graduală a capitalului
Nivel de risc scăzut
Scor total: 12-18

Principalul scop investițional este de a obține un venit relativ stabil și moderat. Ești dispus să îți asumi un nivel redus de risc cu activele în care investești. În plan secundar, îți dorești o creștere graduală a averii pe termen lung.

Sursa: *Investing for Dummies*,
ajustat de Bursa de Valori București

PROFIL DE RISC

Echilibrat

Vizează niveluri moderate ale riscului și rentabilității

Scor total: 19-25

Scopul principal este realizarea unei creșteri a capitalului pe termen lung. Cauți randamente relativ stabile, dar nu te deranjează asumarea unor riscuri moderate. Portofoliul echilibrat se realizează prin investirea în proporții egale în obligațiuni și acțiuni.

Dinamic

Vizează potențial de creștere pe termen lung

Scor total: 26-33

Vrei să-ți crești averea pe termen lung. Ești dispus să-ți asumi mai multe riscuri deoarece îți dorești profituri mai mari. Ești conștient că acțiunile pot fluctua pe termen scurt, dar consideri că o scădere temporară a investiției este o oportunitate de cumpărare. Portofoliul dinamic include de obicei investiții cu o varietate de clase de active, cu un procent mai ridicat alocat investițiilor în fonduri de investiții, acțiuni și alte instrumente financiare cu risc ceva mai ridicat. Depozitele bancare și obligațiunile au o pondere mai mică în portofoliu.

PROFIL DE RISC

Agresiv

Vizează creștere pe termen lung

Scor total: 34-39

Prioritatea ta este de a genera câștiguri de capital. Realizezi că, în timp, piețele de capital înregistrează de obicei o performanță mai bună în comparație cu alte investiții. Nu îți este teamă de speculații sau să investești în sectoare economice riscante. Consideri că o scădere a pieței/un regres temporar reprezintă o oportunitate de cumpărare. O mare parte a portofoliului unui astfel de investitor este de obicei format din acțiuni și alte active cu grad mai ridicat de risc.

08

Glosar

ACȚIUNI CICLICE – Acțiunile ciclice sunt acțiuni deținute într-o industrie sensibilă la ciclul de afaceri. Veniturile generate de acestea, precum și prețul acțiunilor se pot diminua dramatic dacă economia intră în declin, însă se pot majora semnificativ când economia se dezvoltă. Deoarece veniturile acestor companii tind să fluctueze destul de mult, acțiunile ciclice sunt de obicei mai riscante și mai volatile față de blue chips sau acțiunile defensive. Printre industriile ciclice se numără: industria auto, a oțelului, a cuprului, a aluminiului, producătoare de mașini și cea imobiliară. Cel mai potrivit moment pentru achiziționarea acestor acțiuni este în timpul recesiunii, iar cel pentru vânzare este când economia atinge vârful de creștere.

ACȚIUNI DE CREȘTERE (GROWTH STOCKS) – O acțiune de creștere reprezintă o acțiune deținută într-o companie ale cărei venituri sunt de așteptat să crească într-un ritm mai mare față de rata medie de creștere a pieței. O acțiune de creștere nu generează de obicei dividend, întrucât compania, în curs de dezvoltare, preferă să reinvestească profitul realizat. Cei ce investesc în acțiuni de creștere le aleg pe baza potențialului acestora de a genera o creștere a capitalului, fără a miza pe obținerea de dividende, prin urmare aceștia se bazează mult pe succesul companiei de a genera randamente ridicate ale investiției inițiale. Companiile din domeniul IT sunt exemple tipice de acțiuni de creștere.

ACȚIUNI DE VENIT (INCOME STOCKS) – Acțiunile de venit sunt achiziționate de investitorii care urmăresc să obțină venituri mai mult din dividende decât din creșterea prețului acțiunii. Companiile care intră în această categorie au, de regulă, oportunități limitate de creștere și nu au nevoie de capital suplimentar, astfel încât activitatea poate genera profit și respectiv dividende în mod constant, adesea în creștere și la un nivel mai mare decât media pieței. Acțiunile de venit pot aparține oricărei industrii, dar de regulă se găsesc printre companiile care operează în sectoare precum energie, materii prime, resurse naturale și instituții financiare.

ACȚIUNI DEFENSIVE – Acțiuni ale companiilor care sunt relativ izolate de evoluția ciclului economic deoarece oamenii cumpără produsele acestora atât în vremurile bune, cât și în cele rele. De obicei aceste companii sunt furnizori de utilități sau vând produse alimentare, băuturi, produse farmaceutice, produse la care consumatorii nu renunță în timpul recesiunilor.

ANALIZA FUNDAMENTALĂ – Reprezintă una dintre cele două metode utilizate în analiza titlurilor de valoare pentru adoptarea deciziilor de investiții (pentru cealaltă metodă, vezi analiza tehnică). Analiza fundamentală presupune demersul de determinare a valorii intrinseci a companiei prin examinarea factorilor calitativi și cantitativi economici, financiari, precum și a altor aspecte conexe. Analiza fundamentală încearcă să studieze orice element care ar putea influența valoarea titlului de valoare, inclusiv factorii macro-economi (ca de exemplu, economia globală și condițiile industriei) și factorii specifici companiei (precum starea financiară și managementul).

ANALIZA TEHNICĂ – Reprezintă una dintre cele două metode utilizate în vederea analizei titlurilor de valoare și adoptării deciziilor de investiții (pentru cealaltă metodă, vezi analiza fundamentală). Analiza tehnică este o metodă de evaluare a unui instrument financiar prin studiul statisticilor generate de activitatea pe piața de capital, respectiv prețurile și volumele tranzacțiilor. Analiza tehnică nu încearcă să măsoare valoarea intrinsecă a instrumentului de investiții, ci utilizează grafice și alte instrumente pentru a identifica evoluția viitoare și momentul oportun de cumpărare sau vânzare a unui activ.

ASIGURARE DE VIAȚĂ – O protecție pe care un asigurat o stabilește pentru familia sa în cazul în care el suferă un accident sau în caz de deces, prin această protecție el asigurându-se ca familia lui va primi un sprijin financiar în urma evenimentului neprevăzut.

BEAR MARKET – Context al pieței de capital caracterizat prin scăderea generalizată a prețurilor. Se poate vorbi de piață „bearish” și când ne raportăm la evoluția unei singure acțiuni care înregistrează scăderi semnificative.

BET – BET este primul indice bursier dezvoltat de BVB. Este indicele de referință al pieței de capital românești. BET reflectă evoluția acțiunilor celor mai lichide companii românești listate pe piața reglementată a BVB, excluzând cele cinci societăți de investiții financiare (SIF-uri). Este un indice de preț ponderat cu capitalizarea free-float-ului. Principalele criterii de selecție sunt lichiditatea acțiunilor și respectarea anumitor cerințe privind transparența, calitatea raportărilor și a comunicării cu investitorii.

BULL MARKET – Context al pieței de capital caracterizat prin creșterea generalizată a prețurilor. Se mai poate vorbi de piață „bullish” și atunci când ne raportăm la evoluția unei singure acțiuni care înregistrează creșteri semnificative.

BURSĂ DE VALORI – Piața organizată și reglementată unde instrumente financiare (acțiuni, obligațiuni, certificate) sunt vândute și cumpărate la prețuri determinate de cerere și ofertă. În principiu, bursele de valori sunt organizate pe două tipuri de piețe: (1) piața primară, unde companiile, guvernele, municipalitățile și alte entități pot obține capital prin oferta de instrumente financiare în schimbul banilor investitorilor și (2) piața secundară, unde investitorii pot vinde instrumentele financiare deținute către alți investitori în schimbul banilor. Bursele de valori impun norme stricte, cerințe de listare și reglementări obligatorii pentru toate părțile implicate, emitenți și intermediari. Inițial, tranzacțiile erau încheiate în sediul burselor, într-un spațiu special amenajat (trading floor), prin strigarea ordinelor și instrucțiunilor (numit open outcry system). În cadrul burselor de valori moderne, tranzacțiile sunt înregistrate electronic.

BUY & HOLD sau “CUMPĂRĂ-ȘI-PĂSTREAZĂ” – Strategie pasivă de investire în care un investitor cumpără acțiuni pe care le păstrează pentru o perioadă mai îndelungată de timp, independent de fluctuațiile înregistrate de piață (creșteri sau descreșteri ale prețului). Un investitor care se angajează într-o strategie buy & hold selectează activ acțiunile, dar odată aflat în posesia acestora, nu mai este preocupat de schimbările de preț pe termen scurt, așteptând ca activele respective să își atingă potențialul.

CAPITALIZARE BURSIERĂ – Capitalizarea bursieră a unei companii este valoarea de piață a tuturor acțiunilor acesteia, calculată prin înmulțirea prețului pe o acțiune cu numărul de acțiuni emise. Capitalizarea bursieră a unei burse de valori reprezintă suma capitalizărilor tuturor companiilor admise la tranzacționare pe acea bursă. Modificarea prețului acțiunii unei societăți listate în urma unei tranzacții conduce la modificarea capitalizării de piață a companiei respective și a capitalizării totale a bursei.

CÂȘTIG/PIERDERE DE CAPITAL – Reprezintă diferența dintre prețul de achiziție a unui instrument financiar și prețul de vânzare. În scopuri fiscale, se determină câștigul net anual, prin însumarea tuturor câștigurilor și pierderilor înregistrate din operațiuni pe piața de capital, la care, dacă este pozitiv, se aplică un comision pentru determinarea impozitului.

COMPANII „BLUE CHIP” – Nume comun pentru cele mai tranzacționate companii listate, cu un istoric excelent, cu o bună reputație, cu creșteri și randamente favorabile. De obicei, sunt companii lider în industrie, cu evoluție general pozitivă a businessului.

DIVERSIFICARE – Strategie de reducere a riscului prin achiziționarea mai multor tipuri de instrumente financiare, din domenii diferite, astfel încât performanța portofoliului să nu depindă de evoluția unui singur instrument financiar.

DIVIDEND – Un dividend reprezintă acea parte din profitul net înregistrat de o companie în anul precedent, distribuită acționarilor conform hotărârii adunării generale a acționarilor. În România, dividendele plătite de companiile tranzacționate la Bursa de Valori București sunt plătite prin intermediul Depozitarului Central.

EMITENT – O companie care a emis instrumente financiare admise la tranzacționare pe o bursă de valori. Se mai numește și “companie listată” sau “companie cotate la bursă” atunci când titlurile emise sunt acțiunile companiei.

FREE-FLOAT – Free-float-ul este acea parte a capitalului social al unei companii care este distribuită public și nu este „blocați” în proprietatea unor acționari (de exemplu, fondatorul sau familia sa, conducerea companiei, statul, acționari strategici etc). Free-float-ul reprezintă acele acțiuni care pot fi tranzacționate la bursă în orice moment. Pentru a fi admisă pe piața reglementată, o companie trebuie să dispună de un free-float de cel puțin 25% sau de un număr suficient de mare de acțiuni și o dispersie corespunzătoare a acestora pentru a asigura o tranzacționare eficientă a acțiunilor pe piața de capital.

INDICE – Un indice bursier reflectă evoluția prețurilor unui grup de acțiuni. Fluctuațiile unui indice reflectă schimbările așteptărilor pieței cu privire la viitorul profitabilității companiilor incluse în indice. Acest lucru este realizat prin acordarea fiecărui titlu a unei ponderi în indice proporționale cu capitalizarea sa totală, sau cu capitalizarea free-float-ului. Cel mai important este indicele format din acțiunile companiilor mari, lichide dintr-o economie. În România, BET este indicele principal al Bursei de Valori București. Alți indici bursieri din România sunt: BET-TR, BET-FI, BET-XT, BET-XT-TR, BET-NG, BET-BK și BET Plus.

INFLAȚIE – Creșterea generalizată a prețurilor bunurilor și serviciilor, înregistrată într-o perioadă de timp, de regulă într-un an, care reduce puterea de cumpărare a banilor și scăderea simultană a puterii de cumpărare a monedei naționale.

INVESTITOR – Orice persoană care, pe cont propriu, cumpără, deține sau vinde instrumente financiare.

INVESTITOR INSTITUȚIONAL – Entități care colectează bani pe care îi investesc în instrumente financiare, proprietăți imobiliare și alte active. Printre investitorii instituționali se numără: băncile, companiile de asigurare, fondurile de pensii, fondurile de hedging și fondurile mutuale.

LICHIDITATE – Lichiditatea reprezintă măsura în care un activ sau instrument financiar poate fi achiziționat sau vândut rapid în piață fără a afecta prețul activului/instrumentului financiar respectiv. Lichiditatea unei piețe se referă la măsura în care o piață oferă posibilitatea ca activele care se tranzacționează în cadrul acesteia să fie cumpărate și vândute cu ușurință, la prețuri relativ stabile. Cash-ul este activul cu lichiditatea cea mai ridicată, pe când activele imobiliare, operele de artă și obiectele de colecție sunt caracterizate de un grad redus de lichiditate. Prin listarea la bursă, acțiunile unei companii devin “lichide”.

OFERTA PUBLICĂ INIȚIALĂ (INITIAL PUBLIC OFFERING, IPO) – Când o companie nelistată emite noi acțiuni pe care le oferă publicului spre cumpărare sau unul sau mai mulți acționari fac o ofertă pentru a vinde o parte din participația lor către public pentru prima dată. Aceasta deschide calea pentru listarea la bursă și tranzacționarea acțiunilor. Într-un IPO, veniturile merg la companie sau către acționarii care vând, după caz. O metodă alternativă de a deveni o companie listată, este plasamentul privat urmat de admiterea la tranzacționare.

ORDIN DE TRANZACȚIONARE – Un ordin este o ofertă de a cumpăra sau vinde un instrument tranzacționabil cu o serie de condiții atașate acestuia cu privire la prețul de executare (vezi ordin la piață, ordin limită, ordin stop) și cu criteriile specifice, ca de exemplu instrucțiuni privind termenul de expirare (vezi ordin Open, ordin Day, ordin Fill or Kill).

ORDIN DESCHIS (OPEN ORDER) – Un ordin de cumpărare sau vânzare care rămâne valabil până când este executat sau este anulat de către client (durata de menținere a unui ordin open în piață este de 60 de zile).

ORDIN FILL-OR-KILL – Un ordin care necesită executarea imediată a întregii cantități. Dacă acest ordin nu se poate executa, se anulează.

ORDIN LA PIAȚĂ – Ordin de cumpărare sau vânzare fără preț, prin care un investitor își exprimă intenția de a cumpăra sau vinde un instrument financiar la prețul de piață în vigoare, astfel fiind mult mai probabil să fie realizată tranzacția. Cât timp există vânzători și cumpărători dispuși să tranzacționeze, ordinele la piață sunt executate imediat. Prin urmare, aceste ordine sunt folosite când certitudinea executării ordinului reprezintă o prioritate în fața prețului de executare.

ORDIN LIMITĂ – Un ordin limită este un ordin de cumpărare sau vânzare a unui anumit volum de instrumente financiare la un preț stabilit sau mai bun decât acesta. Un ordin limită de cumpărare poate fi executat la prețul limită sau la un preț mai scăzut față de acesta, iar un ordin limită de vânzare poate fi executat la prețul limită sau la un preț mai ridicat. Nu este garantat că un ordin limită se va executa.

ORDIN STOP SAU STOP-LOSS – Un ordin stop, numit și ordin “stop-loss”, este un ordin de a cumpăra sau vinde un titlu de valoare când prețul acțiunii atinge un anumit nivel, cunoscut sub denumirea de preț stop. Când prețul stop este atins, ordinul stop devine ordin la piață.

În caz de vânzare – ordinul de vânzare la un preț predeterminat, sub prețul curent de pe piață are ca scop minimizarea pierderilor, estimând că tendința prețului este de scădere. Se poate utiliza și pentru ordine de cumpărare, strategia fiind în principiu “cumpără scump și vinde și mai scump”.

PIAȚA DE CAPITAL – Piețele de capital reprezintă locuri de tranzacționare a instrumentelor financiare (acțiuni, obligațiuni și altele). Piețele de capital direcționează capitalul disponibil (economiiile investitorilor de retail, fondurile administrate de investitori instituționali) către cei care au nevoie de acest capital, respectiv companii, guverne, antreprenori sau deținători de instrumente financiare care doresc să le vândă altor investitori. Piețele de capital includ piețele primare, unde noi emisiuni de acțiuni și obligațiuni sunt vândute pentru prima dată investitorilor (oferte primare) și piețele secundare, unde se tranzacționează instrumente financiare existente.

PIAȚA PRIMARĂ – Piața primară cuprinde operațiunile prin care titlurile de valoare sunt oferite pentru prima dată publicului. Piețele primare creează noi titluri de valoare. Pe piețele primare, guvernele și companiile atrag bani prin vânzarea titlurilor de participare nou emise, precum acțiuni și obligațiuni, către cumpărători.

PIAȚA PRINCIPALĂ / PIAȚA REGLEMENTATĂ – Piața principală a BVB este o “piață reglementată”, la standarde europene, unde se tranzacționează instrumentele financiare admise la tranzacționare pe această piață, cum ar fi acțiuni și drepturi, obligațiuni (corporative, municipale și titluri de stat), produse structurate și ETF-uri emise de entități din România sau din alte țări. Aprobarea admiterii la tranzacționare pe piața reglementată a acțiunilor unei companii este condiționată de îndeplinirea unor condiții minime cu privire la dimensiunea, vechimea și free-float-ul emitentului. Bursa de Valori București operează și o altă piață, numită piața AeRO.

PIAȚA SECUNDARĂ – Piața secundară cuprinde operațiunile de vânzare și cumpărare a titlurilor de valoare deja emise. Majoritatea tranzacțiilor din piața de capital se desfășoară în piața secundară, între deținătorii de instrumente financiare care doresc să le vândă și investitorii care sunt interesați să cumpere.

PORTOFOLIU – Totalitatea activelor deținute în contul de investiții de către un investitor.

PROSPECT – Documentul care descrie în detaliu o ofertă publică de vânzare de instrumente financiare. De asemenea, admiterea instrumentelor financiare pe o piață reglementată se realizează în baza unui prospect de admitere. Dacă admiterea a fost precedată de un IPO, prospectul pentru ofertă ține loc și de prospect de admitere. Prospectul furnizează informații detaliate în legătură cu emitentul, instrumentele financiare emise și riscurile potențiale. Este important să se citească atent prospectul pentru a analiza investiția propusă.

RANDAMENT – Câștigul unei investiții exprimat procentual.

RANDAMENT TOTAL – Unitatea de măsură a performanței investițiilor, compusă din două elemente: a) orice modificare a prețului acțiunilor și b) dividendele sau alte distribuții plătite acționarilor în perioada analizată. În cazul fondurilor mutuale, randamentul total presupune ca dividendele și distribuțiile de câștiguri de capital sunt reinvestite în fond.

RAPORT CURENT – Rapoartele cu privire la principalele evenimente care au apărut în activitatea emitentului, sau care este foarte probabil să apară și care ar putea conduce la modificări ale prețului instrumentului financiar. Emitentul are obligația de a publica un raport curent fără întârziere, dar nu mai târziu de 24 de ore de la apariția evenimentului relevant sau de la data la care emitentul are cunoștință de informația relevantă.

RAPOARTE PERIODICE – Există trei tipuri de rapoarte periodice pe care o companie listată pe piața reglementată are obligația să le facă publice: anuale, semestriale și trimestriale. Pentru companiile listate pe AeRO sunt obligatorii rapoartele anuale și semestriale.

Rapoartele anuale trebuie publicate în cel mult 120 de zile de la încheierea exercițiului financiar iar acestea trebuie să includă: situațiile financiare anuale (inclusiv bilanțul, contul de profit și pierdere etc.) precum și notele aferente situațiilor financiare, raportul consiliului de administrație, raportul auditorului financiar. Rapoartele semestriale trebuie publicate în cel mult 45 de zile pentru piața reglementată și respectiv două luni pentru AeRO de la încheierea semestrului și trebuie să includă: bilanțul, contul de profit și pierdere precum și raportul consiliului de administrație. Rapoartele trimestriale pentru trimestrul 1 și 3 trebuie publicate, de asemenea, în termen de 45 de zile de la încheierea perioadei de raportare. Situațiile financiare semestriale și trimestriale nu trebuie să fie auditate.

SOCIETATE DE SERVICII DE INVESTIȚII FINANCIARE (SSIF) – O companie a cărei obiect de activitate o reprezintă intermedierea financiară (numită și firmă de brokeraj, sau chiar broker), autorizată de Autoritatea de Supraveghere Financiară, care se comporta ca un agent, ai cărei angajați, brokerii, execută ordine de cumpărare sau vânzare în numele clienților lor. Unele SSIF pot, de asemenea, tranzacționa pe cont propriu. O firmă de brokeraj percepe un comision pentru serviciile oferite și trebuie să fie membru înregistrat al bursei de valori unde sunt tranzacționate instrumente financiare. Firmele de brokeraj, suplimentar față de intermedierea tranzacțiilor de vânzare și cumpărare, pot să ofere și alte servicii de consultanță, recomandări de investiții, acordarea de credite pentru investiții și altele.

SPREAD – Diferența între cel mai mare preț de cumpărare și cel mai mic preț de vânzare pentru un instrument financiar, la un moment dat. Cu cât o acțiune este mai lichidă, mai intens tranzacționată pe piață, cu atât acesta tinde să fie mai mic.

T+2 – Prescurtare pentru “Data tranzacției + 2 zile” și se referă la data de decontare pentru tranzacțiile cu instrumente financiare. Practic, durează două zile lucrătoare de la cumpărarea (sau vânzarea) unor acțiuni până când acestea apar în contul de brokeraj al cumpărătorului iar banii plătiți de cumpărător (contravaloarea acțiunilor tranzacționate) apar în contul vânzătorului. Totuși, este important de știut că, deși acțiunile respective vor apărea în contul cumpărătorului după două zile lucrătoare, cumpărătorul le poate vinde imediat fără a fi necesar să aștepte. Pe de altă parte, pentru a beneficia de dividend sau de alte drepturi asociate acțiunilor, cumpărătorul trebuie să le cumpere cu cel puțin două zile lucrătoare înaintea datei de înregistrare corespunzătoare stabilirii listei deținătorilor care au dreptul la dividende sau la un alt drept asociat.

T+2 este un ciclu de decontare aplicabil în România și în Uniunea Europeană. Depozitarul Central este instituția care asigură compensarea și decontarea tranzacțiilor cu instrumente financiare tranzacționate la Bursa de Valori București.

TOLERANȚA LA RISC – Gradul de risc pe care un individ și-l poate permite sau cu care este confortabil atunci când investește. În termeni simpli, cu cât este mai mare potențialul de câștig dintr-o investiție, cu atât mai mare este și riscul că valoarea investiției s-ar putea diminua. Înainte de a începe să tranzacționezi la bursă, brokerul îți va solicita să completezi un chestionar pentru a determina toleranța ta la risc și profilul de investitor.

VOLATILITATE – În piața de capital, termenul se referă la variații mari și bruște ale prețului unui instrument financiar.

Pentru mai mulți termeni și definiții vizitați:

www.fluentinfinante.ro/consulta-glosarul

Testează-ți cunoștințele financiare cu noua aplicație **FinLit Quiz**, disponibilă în **App Store** și **Google Play**!

